

Verden – og Danmark – står ved en korsvej

Af **Jeppe Kofod**, udenrigsminister (S)

Hvilken verden vil vi give videre til de generationer, der følger efter os? En mere sikker verden. En grønnere og mere bæredygtig verden. En mere lige og velstående verden, hvor flere løftes ud af fattigdom og får del i den velstand, vi skaber sammen. Og en mere retfærdig verden, hvor demokrati og menneskerettigheder vinder frem.

At give en bedre verden videre er den generationskontrakt, vi skal overholde. Det, vi bliver målt på – og skal måles på – af de generationer, der følger efter os.

Siden Anden Verdenskrig har skiftende generationer givet stafetten videre med rank ryg. Verdens gang har aldrig været lineær. Langt fra. Men hver generation har bragt verden fremad: Millioner løftet ud af fattigdom, demokrati og menneskerettigheder slog rod fra Sydamerika og Sydøstasien. For første gang i 75 år er der nu en reel ri-

siko for, at vi bryder generationskontrakten. At vi giver en verden videre, hvor udfordringerne er større og regningen dyrere, end da min egen generation overtog roret.

Den regelbaserede internationale orden, som er afgørende for Danmarks tryghed og velstand, slår sprækker. Rivaliseringen mellem USA og Kina bliver stadig mere omsiggribende – fra WTO til WHO, fra værdikæder til værdipolitik. Årtiers fremskridt for demokrati og menneskerettigheder er under pres og flere steder på retur. Klimakrisen trænger sig på med ildevars-lende hast. Vi ser de største flygtningestrømme i syv årtier. Og mens nye trusler blusser op i cyberspace, buldrer den gamle sikkerhedspolitik tilbage fra fortiden: brug af kemiske våben mod civile, kyniske forsøg på at gen-tegne landegrænser med rå magt, nedrustningsaftaler afløses af trusler om våbenkapløb.

Jeppe Kofod (f. 1974) er Danmarks udenrigsminister (S). Han var medlem af Europa-Parlamentet 2014-2019, Medlem af Folketinget 2000-2013, formand for Udenrigspolitisk Nævn 2011-2013 og næstformand for Nævnet 2001-2008. Han har en bachelor i Socialvidenskab fra Roskilde Universitet og en Master of Public Administration fra Harvard University.

Tendenserne er blevet skærpet af COVID-19-pandemien. Krisen har intensiveret stormagtrivaliseringen. Øget byrden på Europa i forvejen belastede nærområder. Krisen har opbrudt værdikæder og ramt dansk eksport, der tegner sig for omkring 800.000 danske arbejdspladser. Og selvom vi stadig holder den grønne fane højt i Danmark, truer den økonomiske krise med at udskyde verdens bydende nødvendige grønne omstilling. Endelig har analyseinstituttet Freedom House observeret demokratiske tilbageskridt i 80 – 80! – lande verden over under COVID-19.

Jeg ridser dette dystre billede op, fordi det er afgørende at forstå, hvad der er på spil. Verden står ved en korsvej. De kommende år afgør, om generationskontrakten overholdes. Udfaldet bestemmes af en global værdikamp, der lige nu tager fart. Vi ser et voksende pres for at trække verden væk fra et tillidsbaseret internationalt samarbejde, hvor en aftale er en aftale, og regler trumfer magt. Troen på forpligtende fællesskaber som FN og på muligheden for at finde globale svar på tidens største udfordringer svinder ind. Det er kun fem år siden, at verden endes om verdensmålene og Parisaftalen. Men i udenrigspolitiske år er der gået en menneskealder siden 2015. Samtidig sættes der stadig større spørgsmålstegn ved legitimiteten af demokrati og menneskerettigheder som universelle mål. Debatten raser i FN's Menneskerettighedsråd. Selv i Europa er retsstatsprincipperne under pres.

Enten styrker og reformerer vi de forpligtende fællesskaber, vi er en del af - eller også forvitrer de.

Enten styrker og reformerer vi de forpligtende fællesskaber, vi er en del af – eller også forvitrer de, og så bliver det langt vanskeligere at finde fælles løsninger på globale udfordringer som klima, migration og terror. Enten fastholder og øger vi respekten om demokrati, menneskerettigheder og de basale spilleregler mellem lande – ellers går vi en mere rå, mere uretfærdig og mere usikker tid i møde. Og hvis ikke vi leverer, mister fremtidens generationer tilliden til selvsamme fællesskaber og værdier.

Danmark kan ikke hvile i troen på, at andre tager kampen for os. Vi må løfte vores del af ansvaret. Ellers risikerer vi, at andre lande, med andre værdier end vores, bestemmer udfaldet. Så risikerer vi at bryde generationskontrakten. Vi skal tage ansvar i verden, for Danmark.

Det er grunden til, at jeg har igangsat arbejdet med en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi. Den skal ruste os til at varetage vores interesser i den globale værdikamp, der raser, og over for det skærpede trusselsbillede, vi ser. Det starter med, at strategien fremsætter klare værdipolitiske pejlemærker for dansk udenrigspolitik. Uden klare værdier kan vi ikke fremme danske interesser.

Værdipolitiske pejlemærker

Mine værdipolitiske pejlemærker er troen på ret og pligt, lighed og stærke fællesskaber, at spillereglerne skal være ens for alle og at de bredeste skuldre skal løfte mest. Det er disse værdier,

jeg tager afsæt i, når jeg som udenrigsminister sætter klimadiplomati i højsædet, kæmper for et mere retfærdigt internationalt asylsystem, arbejder for et tættere udenrigspolitisk samarbejde i Rigsfællesskab eller presser på for sanktioner mod Lukasjenko i Hviderusland og de russiske bagmænd for giftangrebet mod Navalnyj. Og det er disse værdier, jeg ønsker at knæsette i dansk udenrigspolitik igennem en ny dansk strategi, som regeringen vil lægge frem til foråret. For hvis vi tager vores værdier for givet, er vi allerede ved at miste dem.

Dette nummer af *Udenrigs* er viet til FN i anledningen af, at organisationen rundede 75 år i oktober. Så lad mig slutte af med nogle betragtninger om FN: FN blev, som bekendt, grundlagt på ruinerne af Anden Verdenskrig. På én og samme tid er organisationen en bærende søjle i vores globale fællesskab og en skaderamt kampplads for den tiltagende globale værdikamp, vi er vidne til. Stormagtsrivaliseringen mellem USA og Kina har de seneste år udspillet sig for tiltagende kraft i FN's Sikkerhedsråd. Tilsat Ruslands kyniske realpolitiske adfærd er resultatet et Sikkerhedsråd, der er historisk splittet. Verdens vigtigste sikkerhedspolitiske organ har ofte stået handlingslammet over for konflikter som Syrien, Ukraine, Yemen og Libyen.

Splittelsen forplanter sig ned igenem store dele af FN-samarbejdet og indskrænker rummet for fælles fodslag på tidens største udfordringer, fra COVID-19 til flygtningekriser. Splittelsen bekræfter tesen om, at mens FN langt fra er fejlfri – og skal reformeres for

bedre at kunne levere på borgeres bekymringer – er FN-samarbejdet også, hvad medlemslandene gør det til. Her må vi også gribe i egen barm. Der er behov for, at Danmark kaster sig endnu mere ind i kampene, der udspiller sig i FN. Når vi skal kæmpe for vores værdier, og der skal træffes svære beslutninger, der kan gøre forskellen i verdens brændpunkter. Erfaringerne fra Danmarks medlemskab af FN's Menneskerettighedsråd viser, at vi kan gøre en forskel, der rækker ud over vores størrelse. Altså, hvis vi vil – og forudsat, at vi handler klogt og langsigtet. En værdibaseret udenrigspolitik er noget ganske andet end en symbolpolitisk udenrigspolitik.

Lad mig komme med et eksempel: Til efterårets samling i FN's Menneskerettighedsråd ville jeg rette et kritisk lys på den alvorlige menneskerettighedssituation i Saudi-Arabien. Men hvad var den bedste vej frem? Dét diskuterede vi flittigt i Udenrigsministeriet før sommerferien. Skulle Danmark gå foran alene og selv samle flest mulige lande om et indlæg? Det var langt fra givet, at vi kunne få en tilstrækkelig landekreds med. I Geneve så vi allerede en nedadgående landeopbakning til indlæg om Saudi-Arabien. Et dansk initiativ kunne dermed ende som et dyrt slag i luften. Alternativt kunne vi sætte alle sejl ind på et stærkt EU-indlæg? Vi er stærkest, når vi står sammen i EU. Men prisen for EU-enighed kunne i dette tilfælde blive for høj, da indlægget risikerede at blive udvandet for at få alle EU-lande med. Så vi stod over for et dilemma.

Det endte med, at jeg bad mine folk om at trække i arbejdstøjet: Vi skulle selv

Med handlekraft, snusfornuft og lidt mod kan vi skubbe på for en mere retfærdig, bæredygtig og tryk verden.

tage initiativ til et kritisk indlæg og få så mange lande med ombord, som muligt. Mange diplomatiske kanaler blev aktiveret for at mønstre støtte – især vores FN-mission i Geneve og ambassader rundt om i Europa. Selv rakte jeg ud til lande, hvor vi vurderede, at kontakt på ministerniveau kunne gøre udslaget. Det var også magtpåliggende for mig, at vi rakte direkte ud til den saudiske regering for at forklare, at indlægget ikke skulle forstås som et overraskelsesangreb, men et ønske om at holde Saudi-Arabien op på deres forpligtelser, tale de udsattes sag og stå vagt om de værdier, vi tror på.

Satsningen lykkedes – over forventning, og trods uvished frem til det sidste om den samlede opbakning. Over 30 lande tilsluttede sig indlægget – et stort flertal af EU-landene og ligesindede fra Australien til Peru. Det er noget, der gør indtryk – og giver genklang.

Danmark skal tage mere af denne slags værdipolitisk lederskab i FN – dér, hvor vi har noget på spil, og med de midler, der bedst fremmer vores interesser. Med handlekraft, snusfornuft og lidt mod kan vi skubbe på for en mere retfærdig, bæredygtig og tryk verden. Til gavn for Danmark. Så vi lever op til generationskontrakten, og giver en bedre verden videre til vores børn. Det skylder vi dem.

○○○